

Seglið bjargaði okkum

— Vit steðgaðu upp fleiri ferðir á veg til lands. Seinastu ferð, motorurin steðgaði, var alt at seta í gongd við horvið — tappurin, svinghjólið, møttrikkurin og fjøðurin. Tá var tað, at seglið bjargaði okkum.

Soleiðis greiðir Kristian Debes, bátabyggjari á Tvøroyri frá tí, honum var fyri, tann dagin, tá fyrsti innstalleringurin á Tvøroyri gekk burtur

Bátasmiðjan á Tvøroyri hevur sum árinu eru runnin bygt mangan vælábátin. Ein av teimum, sum arbeiða har, er Kristian Debes. Hann hevur starvast sum bátabyggjari á Tvøroyri alt sitt liv. Vit hava biðið hann greitt okkum eitt sindur frá onkrum, sum hann minnist aftur á hvat bátasmiði viðvikur.

— Fyrsti føroyski motorbáturin, sum eg veit um, varð gjørdur á Sandi. Ein danskari var komin til Havnar við einum motori og hesin varð settur í bátin. Hann æt Dannebrog, var 6-mannafar og bygdur í 1912.

Tað vóru fleiri motorbátar undir fyrra heimsbardaga. Men tað gekk illa og gingið varð yvir til innstalleraðu bátarnar.

Innstalleringar

Fyrsti innstalleraði báturin varð gjørdur her vestanfyri á verkstaðnum. Hann æt Grani. Oliver Enni lat bátin byggja umleið 1925. Hesin báturin gekk burtur í 1930. Um hesa hending greiðir Kristian Debes soleiðis frá:

— Grani gekk burtur her uttanfyri fjørðin. Vit vóru útrónir henda dagin í einum seksmannafari. Hetta var ein heldur ólagaligur dagur. Vit høvdu eitt nýtt seksmannafar, men motorurin, vit høvdu var gamal. Tá bleiv drigið í myrkri og farið út um morgunin.

Henda morgunin, bátarnir lögdu avstað, var nakað av vindi og heldur tungur sjógvur. Kanska vánaligt útróðrarveður.

Men tað var einki annað til at taka enn at fara avstað. Tað vóru systursynir mínir, sum áttu henda bátin, vit fóru við. Pápi teirra var ikki heima, so eg tók mær av teimum.

Eisini hevði eg verið við til at gera bátin og fáa motorin í hann. Tað var ein gamal motorur, sum vit høvdu keypt úr Íslandi. Vit høvdu keypt hann fyri 250 krónur. ... var ein av teimum við glóðihøvui og hann gekk við rálou. Men so hevði hann vatninsúgving, soleiðis at tá hitin var komin í hæddina, kundu vit regulera vatnið saman við oljun. Tað gav so góða kraft.

Henda dagin vóru allir bátarnir um hesa sunnaru leiðina — mest her úti fyri fjørðinum, men henda

Kristian Debes hevur verið bátabyggjari at kalla alt sitt liv

morgunin nakað uttarliga. Tá so innrákið kom, slættnaði í sjónum og bar til at fara at royna tær norðaru leiðirnar. Vit vóru av teim fyrstu, sum sigldu norð yvir.

Seglið bjargaði okkum

— Minnst meg rætt, vóru vit tveir bátar henda dagin, sum vóru um ta norðaru leiðina. Hin báturin sat inn suður frá okkum. Vit komu beinanvegin í fisk, men so fór hann at friska vandin aftur, eystfallið tók seg upp innanfyri okkum og agnið fór at ganga undan. So varð tosað um at fara til hin bátin at fáa sær agn, men teir vóru eisini skilamenn á tí bátinum og rýmdu, tí eystfallið tók seg upp innanfyri. Vit vóru so har, til ljóst varð og fóru so at sigla. Motorurin steðgaði nakrar ferðir, áðrenn vit komu til lands. Tá motorurin steðgaði seinastu ferð, fekst hann ikki aftur at ganga. Alt at seta í gong við, var farið úr. Tappurin vekk, svinghjól- ið vekk og sumuleiðis var við møttrikkinum og fjøðurini. Eisini høvdu vit nógvan fisk í bátinum, og sjógvurin var ringur, men tað sum bjargaði okkum, var, at vit høvdu eitt gott segl. Vit vóru tofuliga væl mannaðir, settu seglið á og hildu til lands.

Grani, sum tann dagin gekk burtur við øllum fimm monnum, sum við vóru og allir fóru úr Øravík, kom ongantið norðurum. Vit sóu hann ongantið aftur. Tann seinasti báturin, sum var í samband við Grana, sá, tá teir skiltust, at teir fóru komnir í fisk og sótu og drógu. Soleiðis endaði søgan um fyrsta innstalleringin, sum bygdur varð á Tvøroyri.

Bátar til Íslands

— Seinri fóru so fleiri innstalleringar gjørdir her. Eisini gjørdur vit nakrar bátar til Íslands. Tað var so skjótt, at íslendingar frættu um føroyska bátin og høvdu teir stóran áhuga at keypa hann. Teir fóru gjørdir heilt lidnir — motorar í — og fóru teir til Seyðisfjørðin. Íslendingar kendu alt til føroyskar bátar. Tað var jú við hesum bátum, føroyingar høvdu røð út á Eysturlandinum.

— Sum vit siggja í dag, eru nógvir innstalleringar í vinnu á Tvøroyri. Hava tveramenn traditión fyri at rógva út við tilikum bátum?

— Ja, útróður hevur altíð verið nógvir her á Tvøroyri og bátarnir hava verið nógvir. Úti í Froðba, har eg altíð havi búð, var einki annað enn útróður.

— Var meiri fiskur fyrr enn nú?

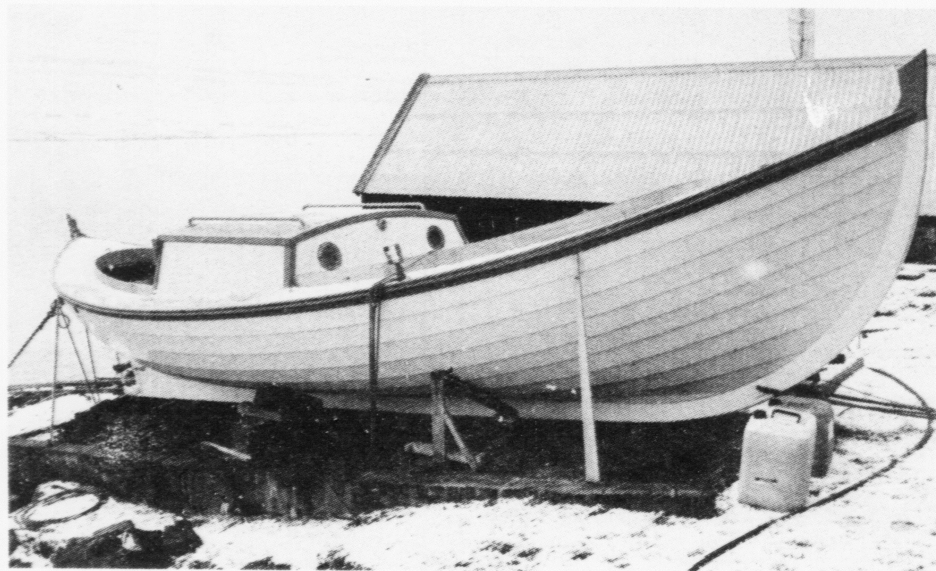
— Nei, tað haldi eg ikki. Eg haldi, at tað hevur verið meira fiskur nú. Amboðini eru so nógvi betri nú. Men sjálvandi bar eisini til at fáa fisk fyrr. T.d. um summarið — sildafiskur var og meira var til miðis. Tað visur seg ikki at bera so væl til nú.

— Verða somu miðini nýtt í dag sum fyrr og hava menn funnið nýggj?

— Ja, miðini frá gomlum døgum kenna vit tey allar flestu. Um nýggj eru — ja, har ein fær fisk, so hyggur hann inn á land og sigur, at eisini tað er eitt mið.

— At finna eitt mið — verður tað hildið dult fyri øðrum?

— At goyma í minni alt hetta um mið er ikki so lætt í dag, tað var nógvi lættari fyrr. Fyrr hugdu menn inn á land, men í dag hyggja teir í radaran. Í nógvum færum er tað so, at verða teir spurdir, heimafturkomnir, hvar teir hava verið, so

Snotuligur er hann á at lita. Hetta er seinasti nýbygningur, teir hava gjørt